

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Ο Τάκης Ταγκόπουλος είναι μια προσωπικότητα που για να μιλήσει κανείς γιάφτόν, πρέπει να ξαίρει καλά την ιστορία του γλωσσικού μας ζητήματος κατά τα τελευταία χρόνια, καθώς να γνώρισε καλά άφτόνε και τὸ Νεοελληνικό ἔθνος που ζούσε άφτός ανάμεσά του, ἔχθρος τῆς καθαρέβουσας και τῶν ὁπαδῶν της. Ο Ψυχάρης βέβαια εἴτανε διδρυτής και ὁ λύτης τοῦ πεζοῦ δημοτικοῦ λόγου μας, δὲ θάχαμνε ὅμως σκεδὸν τίποτε, ἂν δὲν ἔβρισκε τὸν Ταγκόπουλο μέσα στοῦ ρωμαίικο. Ο Ταγκόπουλος εἴτανε που κράτησε εἴκοσι χρόνια τὸ περιοδικό του, τὸ Νουμά, τὸ περιοδικό τῆς δημοτικῆς μέσα στοῦ ρωμαίικο, τὸ δασκαλοχαλασμένο, τὸ κλασικοναρκωμένο, τὸ δυστυχισμένο τὸ ρωμαίικο, που δικόι μας και ξένοι τοῦ δώκανε νὰ καταλάβει, πὼς εἶναι προωρισμένο νάναστήσει τὸ ἀρχαῖο ἔθνος μετὴν ἀρχαία γλῶσσα... μέσο τῆς καθαρέβουσας. Ο Ταγκόπουλος λοιπὸν εἴτανε ὁ ἀληθινὸς ὁ Ἀπόστολος τῆς δημοτικῆς, χωρὶς άφτόνε ὁ Ψυχάρης δὲ θάχαμνε σκεδὸν τίποτε πραχτικά, και νὰ μὴν τὰ μασοῦμε, γιατί ἔκεινος καθότανε στοῦ Παρίσι και τοῦτος ζούσε ανάμεσά μας. Ο Ταγκόπουλος γνώρισε κατάβαθα τὸ ρωμαίικο μετὴν τίς ἀρετῆς του και μετὴν τίς κακίες του, μετὴν πολύχρονη δουλεία του, μετὴν τὴν λιγύχρονη λευτεριά του, μετὴν τὴν φτώχεια του, μετὴν τὴν μιζέρια του, μετὴν τὸν ἐγωϊσμό τῶν ἀρχηγῶν του, εἴτε πολιτικῶν εἴτε λογιωτάτων, μετὴν καταφρόνηση άφτωνῶν πρὸς τοὺς δημοτικιστῆς. Ἀκόμα μετὴν τίς ἰδιοτροπίες και ἰδιορρυθμίες τῶν ἀρχηγῶν τοῦ δημοτικισμοῦ, που νομίζανε πὼς άφτοί εἶναι κιἄλλοι δὲν εἶναι. Ἀκόμα μετὴν τὴν μεγάλη πεποίθηση άφτωνῶν, που πρωτογράψανε δημοτικά και νόμιζε καθέννας τους, πὼς άφτός εἶναι που ἔλυσε τὸ ζήτημα, κιἄ δὲν εἴταν άφτός, ὅλοι μας θὰ εἴμαστε κοντικοί και κοντονοϊκοί. Ο Ταγκόπουλος λοιπὸν ἂν και τὰ ἤξαιρε καλά ὅλα τοῦτα, μόλις κατάλαβε πὼς ἡ ἀλήθεια εἴτανε μετὴν τὸ μέρος τους, δὲ λογάρισε καθόλου τὴν ἀντίδραση που θὰ τοῦ κάμνανε ὅλα άφτὰ τὰ ἔθνηκά μας ἑλαττώματα, μπῆκε στὸν ἀγῶνα μετὰ ὅλα του σὰν Ἀπόστολος και βγάζοντας τὸ Νουμά του, πότε σὰν ἐφημερίδα και πότε σὰν περιοδικό, κατάφερε άφτός πρῶτος κιἄ άφτός μόνος νὰ ἐπιβάλλει ὅλους, ὅσοι γράφανε τὴ δημοτικὴ, ἀνεξάρτητα ἂν εἴτανε πολὺ ἢ λίγο

ἢ και καθόλου ἀγαπημένοι του, σῶλους τοὺς νέους που περάσανε ἀπὸ τὰ χρόνια του ἔχαμε τοὺς νέους τῆς σημερινῆς γενεᾶς νάιναι κιἄ ἐνεργήτα στὰ ἑκατὸ δημοτικιστάδες και τοὺς παλιούς Δασκάλους, που δὲν ἤθελαν νάκούσουν κιἄν νὰ γίνεται λόγος γιὰ τὴ δημοτικὴ, σήμερα τοὺς ἔχαμε νὰ τὴν ἀνέχονται και νὰ μὴν τὴν βρίζουνε κιἄ, και μερικοὺς μάλιστα νὰ τὴν ἀγαποῦνε.

Ο Ταγκόπουλος εἴτανε μέσα στοῦ ρωμαίικο, που εἶχε ὅλα τὰ προσόντα νὰ τοῦ ἐπιβάλλει τὴ γλῶσσα του, που ἔκεινο τὸ δυστυχισμένο, τοῦ μίθιανε, νὰ τὴν περιφρονεῖ. Τὸ μόνον κακὸ που πάθαμε ὅλοι μας, που ἔπαθε ὁ δημοτικισμός τοῦ ἔθνους μας, εἶναι

πὼς τότε χάσαμε νωρίς, πολὺ νωρίς και οὔτε θὰ βρεθεῖ ὁ ἀντικαταστάτης του, ὅπως δὲ θὰ βρεθεῖ και ὁ ἀντικαταστάτης τοῦ Ψυχάρη, ὅσα κιἄ λένε οἱ ἐγωϊστάδες μας.

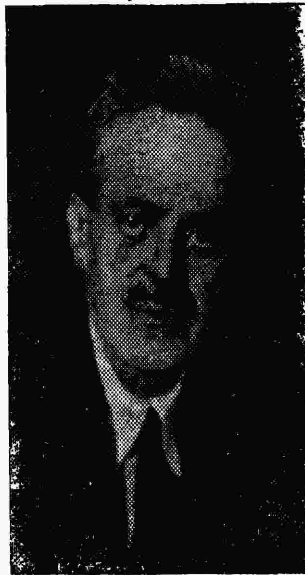
Ο Ταγκόπουλος εἴτανε φτωχός, εἴτανε βιοπαλαιστής, εἴτανε οἰκογενειάρχης μὰ στάθηκε ἀληθινὰ ἕνας ἰδεολόγος, ἴσως εἴτανε ὁ μόνος ἰδεολόγος ἀπ' ὅλους μας, γιατί ὅταν μπῆκε στὸν ἀγῶνα δημοσία, μπῆκε ἑαίροντας καλά και τὸ ἔθνος του και τοὺς ἀρχηγούς άφτουνοῦ τοῦ ἔθνους και τοὺς ἀρχηγούς ἀκόμα τοῦ δημοτικισμοῦ. Ἡξάιρε καλά μετὴν τοὺς εἶχε νὰ κάμει και φέρονταν στὸν καθέναν ὅπως τοῦ ταίριαζε, μόνον και μόνον γιὰ νὰ πάει ἐμπρὸς τὸν ἀγῶνα μετὴν τὸ Νουμά.

Κατὰ τοὺς πολύχρονους γλωσσικούς του ἀγῶνες δυσχεροστήθηκε μετὴν πολλοὺς ἀπὸ

τοὺς πρῶτους δημοτικιστῆς. Τώρα που πέθανε καταλαβαῖν πὼς άφτός εἶχε τὸ δίκιο, γιατί οἱ δημοτικιστῆς που εἴπαμε εἴτανε ὅλοι ρωμιοί και εἶχανε ὄχι μόνον τὰ προτερήματα, μὰ και τὰ ἑλαττώματα τῆς φυλῆς που τὰ καταλογίσαμε παραπάνου, ἔπρεπε νὰ τοὺς κατεφθύνει ἕνας που ἑαίροντας ὅλα τοῦτα ὅμως τολμοῖσε.

Τελευταία προτοῦ νὰ πεθάνει ἄφισε κληρονομιά τὸνομά του και τὸ Νουμά του στὸν Πάνο Ταγκόπουλο, που ὁπωσδήποτε μᾶς τάζει πὼς θὰ συνεχίσει τὸ ἔργο του μετὴν τίς ἀποφες, που σήμερα γινεβεῖ ἡ ἰδεολογία μας και ἡ φιλολογία μας, δηλ. ἡ λογοτεχνία και ἡ δημοτικὴ τῆς. Ἐφκομαι στὸν Πάνο Ταγκόπουλο, νὰ μπορέσει νὰ βαστάξει σὰν τὸν πατέρα του κιἄ φτὸς ψηλὴ τὴν ἰδεολογία τοῦ δημοτικισμοῦ και τῆς φιλολογίας μας.

Τελειώνοντας άφτό μου τὸ ἄρθρο ἔχω νὰ

Τελευταία φωτογραφία του, καινομένη στοῦ ἀτελιῆ τῆς Nelly's.

συστήσω σδλους τούς δημοτικιστάδες παλιούς καί καινούργιους, σδλους τούς νέους πού μου δείχνουνε τὸ σεβασμὸ τους νὰ ὑποστηρίζουνε ὕλικα καὶ ἠθικά τὸ Νουμῆ, πού ἔρχεται νὰ ποτελειώσει, νὰ ποσώσει, καὶ νὰ συμπληρώσει τὸ γλωσσικὸ μας ἀγώνα, πού ἂν καὶ λύθηκε ὁπωσδήποτε, δὲ διαδόθηκε ὁμως ἔτσι πού πι-θυμοίσαμε ἀκόμα στὸ "Ἔθνος μας, γιατί ὅλοι οἱ δημοσιογράφοι μας δὲν εἶναι δυστυχῶς Ταγκόπουλοι κοὶ βιβλιοεκδότες μας εἶναι ἄμαθοι καὶ παρατηρῶ πὼς ἡ καθαρέβουσα εἶναι σήμερα συνεδεμένη μὲ τὴν ἀμάθεια. Οἱ πολιτικοὶ μας εἶναι βέβαια ὁπωσδήποτε ἀναπτυγμένοι καὶ δὲν μποροῦμε νὰ τοὺς κατηγορήσουμε γιὰ ἄμα-θους, εἶναι ὁμως ὅλοι τους σκεδὸν δημαγωγοὶ καὶ δημοκόποι, κίς μὲ συγχωρέσουμε, πού τοὺς τὴν λέω ὅξω ἀπ' τὰ δόντια, γιατί ὁ λαὸς μας εἶναι ἄμαθος κῆκαθαρέβουσα εἶναι ἀμάθειας ἀποτέλεσμα, μὴ ἄφτοι ποτὲ δὲ θέλησαν νὰνα-πτύξουν εἰλικρινὰ τὸν ἑλληνικὸ λαό.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

Μικρασίας 12
Ποδαράδες-Ἀθήνα.

ΤΑΚΗΣ ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Σὰ στηθεὶ τῆς Ἰδέας τὸ Παλάτι,
γερὰ θεμελιωμένο, τελωμένο,
ἀχάλαστο, φεγγόβολο στὸν ἥλιο,
ποιί, στὸν ἴσκιό θρεμμένη τῶν στουῶν του,
ἡ νιότη ἐκεῖ τὴ δύναμη θὰ παίρνει
γιὰ χτίσματα καινούργια, πὺ μεγάλα,
δὲν ξαίρω πὼς θὰ λένε τίς μετόπες,
δὲν ξαίρω τὰ τετώματα ποὺ δῶναι,
ἀλλὰ μὴ του κολόνα ἐκεῖ στὴ μέση,
πού πατώντας γερὰ στὸ στυλοβάτη
τὸ βάρος τοῦ θρυγοῦ του θὰ σηκώνει,
ἄπλη καὶ δωρικὴ, τὸνομα θάχει
τάγην: ΤΑΚΗΣ ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Τὸ ξαίρω.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Σοὺ εἶταν πάλεμα ἡ ζωή. μὴ καρπερὸς σου ὁ πόνος.
Σοὺ πρέπει στὸ κεφάλι σου τῆς δάφνης τὸ στεφάνι.
Ὁ θάνατος ἐν' ἀνθισμὶ φέρνει σὲ Σὲ πού ὁ χρόνος
δὲ θὰ σοὺ τὸ μαράνη.

Τὸ φτωχικὸ τραγοῦδι μου στὸν τάφο σου κεράκι
τ' ἀνάφωτο τῆς σφαίρας φωνῆς, Ἐργάτη καὶ Πατέρας.
Τὴν ἀκριβὴ σου ἂν δὲν τὴ βεῖς σ' ἄλλη εὐτυχίας
[σφαίρα]
ἢ σοὺ γλυκίαν ἔπνος βαλὺς τῆς Μοῦρας τὸ μαρμάρει.

ΛΙΑΝ Μ. ΙΑΚΩΒΙΔΗ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Στὸ μεγάλο ἀγωνιστὴ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟ.

Οἱ γενεὲς πού ἔρχονται, μὲ πίστη σὲ θανατίζουν,
—Ἀμάρτ' ἔ' ὑποδειγματικὸ τῆς ζήσης σου τ' ἀχνάρι—
Καὶ τώρα πού εὐλαβητικὰ τὴ μνήμη σου γιορτάζουν,
Κλαίει στὸν τάφο πῶς κλείσει ἓνα τέτοιο «παλληκάρει»!

Τρίκαλα 1980

ΝΙΚΟΣ Δ. ΠΑΠΠΑΣ

ΚΑΣΤΑΝΙΕΤΤΕΣ

Τὴν περασμένη Κυριακὴ τὸ βράδυ ἄκουσα
ξαφνιασμένος πὼς ἔχουμε Ἀποκριές. Καὶ τῶ-
κουσα μέσα, τὸ εἶδα θὰ εἶτανε σωπτότερο νὰ εἶ-
πῶ, μέσα στὴ γειτονικὴ μεγάλη ταβέρνα πού
μπήκα γιὰ νὰ ξεκουραστώ ἀπὸ τὴν ἀνηφοριὰ
πού ἀνέβηκα.

Ἡ ταβέρνα γεμάτη, ἀσφυκτικὰ γεμάτη. Πα-
ρέες ἐδῶ, παρέες ἐκεῖ, ὅλα τὰ τραπέζια πα-
σμένα. Ἡ κνίσσα τῶν μεζεδῶν, ἡ ἀποπνηχτικὴ
καὶ ἡ βαρεῖα φωνὴ τοῦ Βασιλῆ: «Μισὴ ὁκτὶ στὶ
τρία!... Λίγα ρεπανίκια στὸ πέντε!» καὶ οἱ φω-
νὲς καὶ τὰ τραγοῦδια καὶ τὰ τσουγκρίσματα
τῶν ποτηριῶν, ὅλ' αὐτὰ ἀνακατωμένα, μ' ἐξά-
λισαν. Γλεντῖαι ὁ κοσμάκης. Καλὰ κίνει καὶ
γλεντῖαι. Ἔτσι γίνεται ἀγαθότερος.

Σ' ἓνα τραπέζι πάλι εἶταν ἡ παρέα τοῦ Βλα-
χύπουλου, τοῦ μπάσσο. Ἀπόψε εἶχε καὶ δυὸ
τενόρους Βατραχονησιώτες, τὸν Μαρμαρινό,
πού ντεμπουτάρισε τίς προάλλες στὴν ὁπερέττα
Παπαγιάννη, καὶ τὸν Καραγιάννη, πού θὰ ντεμ-
πουτάρη τὴν σαρακοστὴ στὸ Ριγκολέττο. Παιδιὰ
τοῦ λαοῦ κ' οἱ δυὸ τους. Ἐργατικοί. Φωνὲς φί-
νες πού εἶχαν τὴν ἐξυπνάδα νὰ μὴν τίς φθεῖρουν
σὲ καντάδες μὴ νὰ τίς καλλιεργήσουν σὲ ὠδεῖα.
Εἶταν κι ὁ Βρανάκης, ἐργοστασιάρχης, ποῖκα-
νε κι αὐτὸς μπάσσο. Εἶταν κ' ἓνας ἀμαξῆς
πού κρατοῦσε τὸ σιγόντο, μὲ φωνὴ γλυκεῖα καὶ
δυνατὴ, κι ὁ Ἀνσελλος, μπάσσος καὶ σιγόν-
τος μαζί, δὲν ξεχώριζα καλά, καὶ ἓνας ἄλ-
λος μπάσσος—καὶ τραγουδοῦσαν περίφημα, κι
ὁ κόσμος σῶπαινε νὰ τοὺς ἀκοίση, καὶ τοὺς κα-
ταχειροκροτοῦσε ἅμα τέλιωναν τὸ τραγοῦδι
τους.

Ἄλλοι ἔφρευαν κι ἄλλοι ἐμπαιναν. Οἱ ἀ-
γριομουστάκες τοῦ Δημήτρη λαμποκοποῦσαν
ἀπὸ ἀγαλλίαση—κι ὅλο ἔγραφε, ἔγραφε, μὲ
σκυμμένο τὸ διοπτροφόρο κεφάλι του στὸ μάρμα-
ρο τοῦ τεζακιοῦ. Σὲ λίγο μᾶς ἤρθαν κι οἱ καστα-
νιέττες. Μὴ παρέα μεγάλῃ ἀπὸ νέους, μὲ μαν-
τολίνα καὶ κιθάρα. Ζήτησαν ἀπὸ τὸν Τάσο καὶ
μερικὰ μπαφιλένια κουτάλια καὶ πηροῖνια. Νὰ
τὰ κάνουν τί;

Νὰ τὰ κάνουν Ἰσπανιόλικες καστανιέττες.
Μάλιστα. Πῆραν ἀπὸ ἓνα ξευγάρι κουτάλια δυὸ
ναῦτες τῆς νεαροπαρέας κ' ἓνας δυὸ πολίτες, ἔ-
στησαν καὶ μερικὰ ποτήρια, μπροστά τους,
τὰ μισὰ μισογεμάτα, τὰ μισὰ ἄδεια, κι ἅμα
ἄρχισαν τὰ μαντολίνα κ' ἡ κιθάρα νὰ παί-
ζουν κάποιο βάλς, ἄρχισαν οἱ ναῦτες νὰ χτυ-
ποῦν τὰ κουτάλια στὰ χέρια τους, κ' οἱ ἄλλοι
μὲ τὰ πηροῖνια τὰ ποτήρια—νὰ τὰ χτυποῦν τό-
σο ρυθμικά, τόσο γλυκά, νὰ κρατοῦν μὲ τόση
ἀκριβεία τὸ χρόνο, πού εἶταν μὴ χαρὰ νὰ τοὺς
ἀκοῦς, πού θαρροῦσες πὼς ἄκουγες ὁρχήστρα
γυμνασμένη καὶ πολυόργανη.

ὦ, τί ὁμορφες οἱ καστανιέττες αὐτές, πού
τίς ἔκρουαν τὰ μέριμνα, τὰ χρυσά, τὰ λεβέντικα
Νιάτα!...

(Ἀπὸ τίς «Ἱερεμάδες»)

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ